

For more information, please call/text us at: **0920-911-1398** or visit:
www.philrice.gov.ph | www.pinoyrkb.com | www.openacademy.ph

Paano magpili sang nagaka-angay nga baridad sang tanum

Pilion ang baridad nga nagaka-angay sa inyo lugar, makabato sa pakambyo-kambyo sang klima kag sa mga peste. Makakuha sang impormasyon sa inyo nga Municipal Agricultural Office (MAO), seed growers kag iban pa nga mangunguma. Ang mga baridad may lain-lain nga reaksyon sa mga peste, masakit, kag sa iya palibot. Halimbawa, ang baridad nga PSB Rc44 kag PSB Rc46 ginatanom sa lugar nga may manubo nga temperatura pareho sa nabukid nga bahin sang Cordillera Administrative Region (CAR).

Magtanom sang nagakaigo nga baridad

Masami nga ginapili sang mga mangunguma ang bag-o nga baridad, sa pagpati nga mas mataas ang patubas. Apang ang baridad mahimo nga ginpagwa basi sa iban nga rason indi lamang sa patubas (hal., maayo ang kalidad sang pasi kag resistensyado sa mga masakit, makabato sa katugnaw kag kainit sang panahon). Makig-angot sa mga teknisyan para sa maayo nga baridad nga nagakaangay sa inyo lugar.

Magtanom sang sertipikado nga binhi para makapatubo sang mayo nga mga tudlok.

1. Mga bagay nga dapat talupangdon sa pagpili sang baridad nga itanom:

- a. **Makasaho sa lokal nga kondisyon sang klima.** Ang baridad nga itanom dapat nagakabagay sa irigado, patupa, bantod, kag nataasan nga lugar.
- b. **Kalawigon sang baridad.** Mas dyutay ang pag-atake sang peste kag masakit sa mga baridad nga madali maani kag indi malab-utan sang tigbalagyo. Sa paggamit sini mahimo makatanom sang duha ka beses o masobra pa sa isa ka tuig nga makapadako sang patubas ukon kita. Pero ang mga malawig nga baridad kalabanan makahatag sang mas mataas nga patubas.
- c. **Resistensyado sa tig-ilinit.** Mas bintaha ang baridad nga makabato sa tig-ilinit kag kakulangan sang tubig. Ini sila may nagkalain-lain nga *degree* sang resistensiya sa tig-ilinit. Ini amo ang mga masunod: PSB Rc1, PSB Rc14, PSB Rc16, PSB Rc36, PSB Rc38, PSB Rc40, PSB Rc42, kag NSIC Rc222. Ang NSIC Rc192 makabato man sa sobra nga kainit sang panahon.
- d. **Resistensyado sa peste.** Maggamit sang baridad nga resistensyado sa mga peste sa inyo lugar. Ang Matatag 3 kag 6 baridad nga resistensyado sa *tungro*.

- e. **Makasarang sa problemado nga duta.** May mga baridad nga makatubo sa may problema ngaduta pareho sang maasin, kulang sang *zinc*, *phosphorus* kag *iron*, sobra sa *manganese* kag *aluminum* kag may makahalalit nga elemento. Ang PSB Rc1 pwede sa maaslom nga duta kag ang PSB Rc48, PSB Rc50, PSB Rc84, PSB Rc86, PSB Rc88 kag PSB Rc90 para sa maasin nga duta. Ang mga bag-o nga baridad pareho sang Salinas 1, 2, 3, 4, kag 5 medyo makabato sa maasin nga duta nga makahatag sang kasarangan nga panubason.
 - f. **Mabakod batok sa hapay (*lodging*).** Masami nga ginatunaan sang pagkahapay sang humay amo ang kataason, kainiton, distansya sang pagtanum, kalidad sang duta, pamaagi sang pagtanum, hangin kag ulan, kabakod sang dagami, kadamulon sang dagami, kag pagpanggamot. Ang mga baridad nga indi dali mahapay amu ang IR8, PSB Rc2, PSB Rc30, PSB Rc34, kag PSB Rc74.
 - g. **Makapadugay sa madalom nga tubig.** Ang ini nga kinaiya importante ilabi na gid sa panahon nga tayuyon ang ulan kag indi mahubas ang tubig sa sulod sang 2-3 ka adlaw. Ang Submarino 1 makabawi bisan pa nahuluman sa tubig sa sulod sang 14 ka adlaw samtang nagapanambok pa ini.
2. Dumdumon nga wala sang baridad nga ara ang tanan nga maayo nga kinaiya sang humay. Pilion ang baridad nga makasabat sang kinahanglanon kag makabulig solbar sa problema sa inyo lokalidad.
 3. Tapnaon ang mga problema sa peste paagi sa dululungan nga pagtanum sang mga mangunguma sa sulod sang isa ka bulan sa isa ka lugar (20 ektarya).
 4. Maggamit sang *certified seeds* ukon kalidad nga binhi nga nagakabagay sa imo talamnan. Ang *certified seeds* nga binhi 98% ang pagkapuro, matinlo, palareho kadalagku kag indi magnubo sa 85% ang kapasidad sa pagtubo. Ang paggamit sini makahatag sang malambo nga sabod sa diin madasig kag dululungan ang pagtubo. Ini tanan makabulig agod mapataas ang ani sang 5 tubtob 10%.
 5. Ang malambo nga sabod madamo sang gamut, madasig magdaku kag maayo ang kalidad sang humay kag makasiguro sang mataas nga patubas sang sa pigaw kalidad nga binhi. Ang *certified seeds* makapasiguro sang mataas nga patubas.

Reviewed by:
Thelma Padolina